

Tjänsteutlåtande

Näringsliv- och utvecklingsavdelningen

Till Kommunstyrelsen

Datum 2022-05-04
Dnr KS 2022/0133

Riktlinjer för att förebygga och hantera otillåten påverkan mot förtroendevalda i Österåkers kommun

Sammanfattning

En grundläggande princip i det demokratiska samhället är att de beslut som fattas har beslutats i demokratisk ordning i nämnder och styrelser eller av tjänstemän utifrån demokratiskt fastställda delegationsförteckningar. Den demokratiska ordningen vilar ytterst på att gällande lagstiftning följs och att myndighetsföreskrifter respekteras av alla som berörs. Otillåten påverkan mot förtroendevalda är därför att anse som ett demokratibrott.

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagare. Det beror på att förtroendevalda verkar i ett förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet. Vem som ansvarar för förebyggande säkerhetsåtgärder och de åtgärder som kan behöva vidtas om något allvarligt inträffar kan därför vara svårt att avgöra.

Syftet med riktlinjerna och arbetet mot otillåten påverkan mot förtroendevalda är att skapa en tydlighet i ansvar och fastställa gemensamt förhållningssätt för att på så sätt förebygga och hantera otillåten påverkan mot förtroendevalda.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen besluta

Anta riktlinjer för att förebygga och hantera otillåten påverkan mot förtroendevalda i Österåkers kommun.

Bakgrund

Österåkers kommun är en politiskt styrd organisation och har därmed ett särskilt ansvar att skydda, värna och bejaka de demokratiska värden som organisationen vilar på. Det är ett hot mot vår demokrati, rättssäkerhet och effektivt fungerande förvaltning om den som är politiker inte kan fatta beslut på grund av upplevt obehag, trakasserier eller hat, hot och våld.

Tjänsteutlåtande

Om förtroendevalda påverkas att agera eller besluta annorlunda än vad de först tänkt, eller till och med lämnar sina uppdrag på grund av utsatthet, riskerar det politiska systemet att förlora legitimitet. Det kan också försvåra rekryteringen av nya förtroendevalda och även på så sätt påverka representativiteten av samhället. En annan konsekvens, som även den är allvarlig ur en demokratisk aspekt, är de fall då förtroendevald väljer att förhålla sig passiv i stället för att engagera eller uttala sig, det vill säga en form av självzensur.

Österåkers kommun har nolltolerans mot otillåten påverkan mot förtroendevalda och all annan brottslig verksamhet. Det är av yttersta vikt att förtroendevalda i Österåkers kommun är säkra och känner sig trygga.

I Österåkers kommun följer ansvaret för de förtroendevalda i samma spår som ordinarie verksamhetsansvar, d.v.s. det åligger varje enskild nämnd, styrelse och bolag att ha ett eget förebyggande säkerhetsarbete mot otillåten påverkan och hantera incidenter som inträffar mot förtroendevalda.

Kunskap om fakta och förekomsten av otillåten påverkan är viktig. Det kan ligga till grund för den lokala lägesbilden, bedömningar och åtgärder samt utgöra stöd för det förebyggande arbetet vilket syftar till att minska förekomsten av otillåten påverkan. Flera myndigheter tillhandahåller information avseende förtroendevaldas säkerhet och trygghet, t ex. Brottsförebyggande rådet (Brå), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Informationen finns tillsammans med utbildningar och checklistor samlad och tillgängliggjord på kommunens webb om förtroendevaldas säkerhet och trygghet, dvs. samlingsplatsen ”Trygg politiker”.

Förvaltningens slutsatser

Kommun har nolltolerans mot brott och alla former av misstanke om brott ska polisanmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot brottslighet, t ex. otillåten påverkan. Polisanmälan är en förutsättning för att en gärningsperson ska kunna fällas för brott och det minskar risken för att brottet upprepas, mot samma person eller andra personer. Polisanmälan och intern rapportering är inte bara en viktig åtgärd i samband med en specifik incident och gärningsperson utan även en viktig åtgärd för alla andra som kan beröras. I samband med otillåten påverkan mot förtroendevalda är det därför viktigt att kommunens nolltolerans samt polisanmälning och intern rapportering efterlevs.

Kommunen har ett ansvar för de förtroendevaldas säkerhet i samband med utövande av det offentliga uppdraget. Säkerhet- och trygghetsenheten kan bistå med information, utbildning, stöddokument, analys och rådgivning vid förebyggande säkerhetsåtgärder samt vidta säkerhetsåtgärder om det bedömts nödvändigt när något allvarligt inträffat.

Riktlinjerna bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser.

Tjänsteutlåtande

Bilagor

1. Riktlinjer för att förebygga och hantera otillåten påverkan mot förtroendevalda i Österåkers kommun

Staffan Erlandsson
Kommundirektör

Kristina Eineborg
Näringsliv- och utvecklingsdirektör

Ulf Palmgren
Säkerhetschef

Expedieras
Gruppledare i kommunfullmäktige
Samtliga nämnder
Polismyndigheten

Digitala Signaturer